Noh bin Atan @ Khamis lwn Shakila bte Mohamed

MAHKAMAH RAYUAN SYARIAH (KUALA LUMPUR) — KES RAYUAN MAL BIL 5/97

SHEIKH GHAZALI KETUA HAKIM SYARIAH (WP), AHMAD IBRAHIM DAN HARUN HASHIM HHMRS

19 MAC 1998

Undang-Undang Islam *— Bidang kuasa — Mahkamah Syariah — Sama ada Mahkamah Tinggi Syariah Wilayah Persekutuan Kuala Lumpur mempunyai bidang kuasa mendengar tuntutan harta sepencarian yang lafaz talak telah disahkan oleh Mahkamah Syariah negeri Selangor — Sama ada tuntutan harta sepencarian yang terletak di negeri Selangor boleh dibuat — Akta Undang-Undang Keluarga Islam (Wilayah-Wilayah Persekutuan) 1984 s 4 — Akta Pentadbiran Undang-Undang Islam (Wilayah-Wilayah Persekutuan) 1993 ss 46 & 47 — Akta Membaharui Undang-Undang (Perkahwinan dan Perceraian) 1976 s 76 — Piagam Wanita (Singapura) s 106*

Undang-Undang Islam *— Harta sepencarian — Permohonan harta sepencarian selepas perceraian — Perceraian berlaku di negeri Selangor — Sama ada Akta Undang-Undang Keluarga Islam (Wilayah-Wilayah Persekutuan) 1984 terpakai*

Di dalam kes ini, perayu dan penentang telah bercerai di negeri Selangor mengikut surat perakuan cerai yang di keluarkan oleh Pendaftar Perkahwinan, Perkahwinan dan Rujuk Orang Islam di Shah Alam, Selangor bertarikh 1 Mac 1994 yang mensabitkan jatuh talaq satu jumlah dua pada 5 Julai 1991.

Perayu kemudiannya telah membuat permohonan mengenai pembahagian harta sepencarian di Mahkamah Tinggi Syariah Kuala Lumpur, tetapi permohonannya telah ditolak atas alasan Mahkamah Tinggi Syariah Kuala Lumpur tidak mempunyai bidang kuasa untuk mendengar permohonan tersebut kerana perceraian telah berlaku di negeri Selangor dan mahkamah yang mempunyai bidang kuasa ialah Mahkamah Syariah Negeri Selangor (lihat [1998] 6 MLJ 625). Perayu membuat rayuan terhadap keputusan tersebut.

Diputuskan, menolak rayuan:

Mahkamah mengesahkan keputusan hakim Mahkamah Tinggi Syariah Kuala Lumpur bahawa beliau tidak mempunyai kuasa memerintahkan pembahagian harta sepencarian di bawah s 58 Akta Undang-Undang Keluarga Islam (Wilayah-Wilayah Persekutuan) 1984 apabila perceraian itu dibuat bukan di Kuala Lumpur tetapi di Selangor. Mahkamah juga mengesahkan bahawa keputusan tersebut berkesan di atas kes tersebut dan kes-kes yang berikutnya di Wilayah Persekutuan tetapi tidak menjejaskan keputusan-keputusan yang telah dibuat sebelum ini (lihat ms 640E–F).

Kes-kes yang dirujuk

Ching Seng Woah v Lim Shook Lin [1997] 1 MLJ 109 (dirujuk)
Chong Li Yoon v Soo Yook Thong [1993] 3 SLR 181 (dirujuk)
Lim Tiang Hock Vincent v Lee Siew Kim Virginia [1991] 1 MLJ 274 (dirujuk)
Ng Sui Wah Novina v Chandra Michael Setiawan [1992] 2 SLR 839 (dirujuk)
Siti Aishah v Abdul Ghafar [1995] 10 JH 27 (dirujuk)
Toon Boon Lee v Yeo Ah Beng [1986] 2 MLJ 276 (dirujuk)

Undang-undang yang dirujuk

Akta Membaharui Undang-Undang (Perkahwinan dan Perceraian) 1976 s 76
Akta Undang-Undang Keluarga Islam (Wilayah-Wilayah Persekutuan) 1984 ss 4, 50, 72, 73
Akta Pentadbiran Undang-Undang Islam (Wilayah-Wilayah Persekutuan) 1993 ss 40, 46, 47
Enakmen Undang-Undang Keluarga Islam (Negeri Sembilan) ss 56, 72, 73
Enakmen Undang-Undang Keluarga Islam (Selangor) 1984 s 58
Piagam Wanita ss 106, 107 [Sing]

Kamar Ainiah bte Kamaruzaman (*Kamar Ainiah, Raziff & Co*) bagi pihak perayu.
Haji Sulaiman Abdullah (*Zain & Co*) bagi pihak penentang.

Sheikh Ghazali Ketua Hakim Syariah (WP): Dalam kes ini, perayu telah merayu terhadap keputusan hakim Mahkamah Tinggi Syariah, Kuala Lumpur yang telah memutuskan bahawa Mahkamah Syariah Tinggi di Kuala Lumpur tidak mempunyai kuasa mendengar permohonan perayu untuk pembahagian harta sepencarian antara dia dan isterinya yang dia telah menceraikan di Selangor (lihat [1998] 6 MLJ 625).

Kami dukacita kami tidak mendapat bantuan yang biasa diberi oleh yang arif peguam syarie yang begitu berpengalaman bagi pihak perayu. Keterangan mengenai perceraian yang dikemukakan pada masa rayuan itu didengar ialah surat perakuan cerai yang dikeluarkan oleh Pendaftar Perkahwinan, Perceraian dan Rujuk Orang Islam di Shah Alam, Selangor. Mengikut surat perakuan itu perayu pada masa itu tinggal di 33 Jalan Lembah 8/1A, Seksyen 8 Shah Alam, Selangor dan penentang pada masa itu tinggal di 15, Jalan Kail 19/33, Shah Alam, Selangor. Tarikh perceraian itu disebut ialah 5 Julai 1991 dan tempat perceraian ialah di luar mahkamah. Cara bercerai disebut ialah cerai ta'liq dan bilangan talaq disebut sebagai 'satu kali kedua menjadikan dua talaq'. Tidak ada apa-apa disebut mengenai 'cerai dalam suci/haidh/mengandung' atau 'nafkah dalam 'iddah', muta'ah atau 'penyelesaian harta'. Sungguhpun tarikh perceraian itu diberi sebagai 5 Julai 1991, ia hanya didaftar pada 1 Mac 1994. Kami ragu-ragu dengan beberapa perkara yang perlu dijelaskan akan tetapi perkara-perkara itu tidak disentuh oleh yang arif peguam syarie apabila membentang hujahnya di mahkamah. Kemudiannya dan selepas pendengaran rayuan, yang arif

peguam syarie telah mengirim rekod rayuan tambahan dan ini telah dapat menjelaskan beberapa perkara. Apa yang terjadi ialah pada 5 Julai 1991 pukul 2 pagi apabila suami dan isteri itu berada di 15 Jalan Kail, Shah Alam, telah timbul pertengkaran antara mereka dan isteri itu memutuskan dia hendak keluar dari rumah itu. Suami pada masa itu telah berkata pada isteri itu jika dia keluar rumah itu akan dijatuhkan talaq satu terhadapnya. Isteri itu telah keluar dari rumah itu dan esoknya suami telah melaporkan perkara itu kepada pegawai agama di angkatan tentera di mana dia bertugas. Kemudiannya pada 6 September 1991, dia telah membuat permohonan ke Mahkamah Syariah Rendah di Gombak untuk mengesahkan perceraian itu di bawah s 47(1) Enakmen Undang-Undang Keluarga Islam Selangor 1984. Dalam permohonannya dia sebut sebab-sebab hendak bercerai ialah 'langgar ta'aliq' dan dia sebut juga jika berlaku perceraian dia sanggup membayar nafkah iddah RM380 sebulan jumlahnya RM940 dan muta'ah RM380. Dia sebut juga ada sebuah rumah No 15, Jalan Kail 19/33, Shah Alam yang dia tuntut sebagai harta sepencarian. Sayangnya permohonannya tidak dapat didengar di Mahkamah Rendah Syariah, Gombak hingga 5 Julai 1993 dan selepas beberapa penangguhan keputusan telah dibuat pada 10 Disember 1993. Mahkamah itu berpendapat bahawa ta'aliq yang dilakukan oleh suami itu sah dan pelanggaran yang dibuat oleh isterinya menyebabkan gugurnya talaq. Oleh kerana sebelum ta'aliq itu dilakukan mereka telah bercerai dengan satu talaq dan merujuk semula yang jumlah digugurkan ialah dua talaq. Mahkamah itu berpendapat sungguhpun telah dilakukan perhubungan jenis antara mereka selepas lafaz ta'aliq itu, rujuk yang dilakukan secara perbuatan oleh pasangan itu tidak sah mengikut khaul yang rajih kerana suami tidak berniat rujuk ketika ia melakukan hubungan jenis dengan bekas isterinya itu. Dalam masa perbicaraan kes itu, isteri ada menuntut RM5,000 sebagai muta'ah dan juga nafkah dan tunggakan nafkah dari bulan Julai 1991 hingga 30 Julai 1993, akan tetapi sayangnya keputusan mahkamah tidak merujuk kepada perkara-perkara itu. Apabila perceraian itu didaftar kemudian pada 1 Mac 1994, butir-butir mengenai perkara itu tidak disebut. Walau bagaimanapun, dalam rekod rayuan ada disebut bahawa mahkamah memutuskan perkara harta sepencarian perlu dibuat tuntutan lain. Mungkin disangkakan permohonan berasingan hendaklah dibuat untuk mendapat pembahagian harta sepencarian itu. Kami tidak diberitahu apa sebabnya suami itu membuat permohonan mengenai harta sepencarian kemudiannya ke Mahkamah Tinggi Syariah di Kuala Lumpur dan tidak kepada Mahkamah Tinggi Syariah di Selangor. Sebabnya mungkin — walaupun ini tidak disebut dalam penghujahan kes ini — oleh kerana suami itu telah dikehendaki tinggal di Wisma Perwira, Kementerian Pertahanan di Kuala Lumpur di mes pegawai bujang. Akan tetapi tidak ada sebab diberi kenapa permohonan dibuat di Kuala Lumpur bukan di Selangor. Rumah yang dikatakan menjadi harta sepencarian terletak di Selangor dan tidak disebutkan ada halangan atau kesusahan dia membuat permohonan di Selangor. Tambahan pula, ini akan lebih sesuai untuk pihak kena tuntut — bekas isteri yang jelas bermastautin di Selangor. Sungguhpun suami telah diarahkan tinggal di Kuala Lumpur, tidak jelas sama ada dia bermastautin di Kuala Lumpur. Tetapi perkara ini tidak dibincangkan dalam kes ini.

Seksyen 58(1) Akta Undang-Undang Keluarga Islam (Wilayah-Wilayah Persekutuan) 1984 memperuntukkan bahawa mahkamah adalah mempunyai kuasa, apabila membenarkan lafaz talaq atau apabila membuat suatu perintah perceraian memerintah supaya apa-apa aset yang diperolehi oleh pihak-pihak itu dalam masa perkahwinan dengan usaha bersama mereka dibahagi antara mereka atau supaya mana-mana aset itu dijual dan hasil jualan itu dibahagi antara pihak-pihak itu. Jelaslah tujuannya ialah bahawa mahkamah yang membenarkan lafaz talaq atau membuat perintah perceraian itu adalah juga mahkamah yang membuat perintah pembahagian harta sepencarian. Dalam kes biasa atau yang dipandang sebaiknya apabila seorang suami hendak menceraikan isterinya, dia hendaklah menyerahkan permohonannya kepada mahkamah dalam borang yang ditetapkan dengan suatu akuan mengandungi antara lain 'syarat apa-apa perjanjian berkenaan dengan nafkah dan tempat kediaman bagi isteri dan anak-anak dari perkahwinan itu, jika ada, dan pembahagian apa-apa aset yang diperolehi melalui usaha bersama pihak-pihak itu, jika ada, atau, jika tiada suatu persetujuan tersebut telah tercapai, cadangan pemohon mengenai hal-hal itu'. Seksyen 58 Akta Undang-Undang Keluarga Islam (Wilayah-Wilayah Persekutuan) 1984 dan seksyen-seksyen yang sama di Selangor dan lain-lain negeri di Malaysia adalah serupa dengan s 76 Akta Membaharui Undang-Undang (Perkahwinan dan Perceraian) 1976 dan s 106 Piagam Wanita, Singapura (yang mengikut Akta di Malaysia itu).

Di Singapura, telah diperuntukkan bahawa kuasa membuat perintah-perintah di bawah s 106 Piagam Wanita itu adalah sampingan kepada prosiding hal ehwal suami-isteri dan mahkamah hanya berkuasa membuat perintah-perintah yang diberikuasa oleh yang piagam itu. Apabila tidak ada prosiding, hal ehwal suami-isteri, mahkamah di Singapura tidak boleh memberi apa-apa perintah di bawah s 106 itu — lihat *Chong Li Yoon v Soo Yook Thong* [1993] 3 SLR 181. Dalam kes *Ng Sui Wah Novina v Chandra Michael Setiawan* [1992] 2 SLR 839, pihak-pihaknya telah berkahwin di Jakarta, Indonesia. Pihak defendan/suami telah memulakan prosiding mendapat perceraian di Indonesia pada bulan Mac 1986 dan dekri perceraian telah diberi oleh mahkamah di Indonesia pada bulan Februari 1987 sedangkan plaintif/isteri tidak berada di Indonesia. Kemudiannya, defendan telah berpindah ke Singapura. Dalam tindakan yang dibawa di Mahkamah Tinggi Singapura, plaintif telah memohon nafkah bagi dirinya dan anaknya dari perkahwinan itu. Defendan telah memohon perintah membatalkan permohonan plaintif itu. Mahkamah di Singapura telah membenarkan permohonan defendan itu dengan mengatakan bahawa kuasa-kuasa mahkamah di bawah Bah IX Piagam Wanita itu (yang termasuk s 106) adalah sampingan kepada kuasanya memberi dekri perceraian, pembatalan perkahwinan atau pemisahan kehakiman dan tidak boleh dipohon oleh plaintif oleh kerana mahkamah Singapura telah tidak sebelum itu membubarkan perkahwinannya dengan defendan. Sungguhpun isu dalam kes itu mengenai kuasa memberi nafkah di bawah s 107 Piagam Wanita itu, penghakiman itu jelas menunjukkan keputusan yang sama akan dibuat jika tindakan di bawah s 106 (mengenai pembahagian harta) telah dimulakan.

Dalam kes *Toon Boon Lee v Yeo Ah Beng* [1986] 2 MLJ 276, faktanya pihak-pihak dalam kes itu telah berkahwin pada tahun 1971 akan tetapi defendan/isteri telah pergi ke England pada tahun 1975 dan meninggalkan suami dan anaknya di Singapura. Kemudiannya plaintif telah memohon dan telah diberi sebuah flat yang dibiayai dengan pinjaman perumahan yang diambil atas nama-namanya dan isterinya. Semua pembayaran untuk pembelian flat itu telah dibayar oleh plaintif/suami. Pajakan flat itu diberi atas nama bersama pihak-pihak itu. Kemudian defendan/isteri telah pulang ke Singapura tetapi enggan balik tinggal dengan keluarganya di Singapura. Selepas itu, dia telah mengambil tindakan perceraian di England dan mendapat perceraian yang telah dijadikan mutlak di England pada bulan Ogos 1987. Defendan/isteri itu kemudian memohon bahagiannya (yang belum dibahagi) ke atas flat itu. Mahkamah di Singapura memutuskan bahawa tindakan yang diambil itu bukan prosiding hal ehwal suami-isteri di bawah Piagam Wanita di mana mahkamah mempunyai kuasa khas menguruskan aset-aset suami-isteri. Sungguhpun defendan telah mendapat perceraian terhadap suaminya di England, dia tidak memperolehi apa-apa perintah untuk pembahagian atau pelupusan aset-aset suami-isteri. Oleh kerana itu, mahkamah di Singapura itu telah menolak permohonan defendan itu.

Dalam kes *Lim Tiang Hock Vincent v Lee Siew Kim Virginia* [1991] 1 MLJ 274 apabila perkahwinan antara pihak-pihak itu telah dibubarkan, perintah telah dibuat memberi milikan eksklusif kediaman suami-isteri kepada penentang — isteri dan dua anaknya dan perayu telah disingkirkan dari rumah itu. Telah diperintahkan juga bahawa rumah itu tidak boleh dijual sehingga anak perempuan yang bongsu mencapai umur 21 tahun. Akibat dari itu, penentang dan anak-anaknya telah diberi milikan dan penggunaan rumah itu sehingga tahun 2003. Perayu telah merayu atas alasan s 186 Piagam Wanita itu memerlukan mahkamah menjalankan kuasanya pada masa yang berkenaan atau ia harus menolak permohonan itu. Hakim tidak boleh menangguhkan keputusan muktamad perkara itu hingga tahun 2003. Mahkamah Rayuan Singapura telah menolak hujah itu. Yong Pung How HB berkata (di ms 275, diterjemahkan dari Bahasa Inggeris):

> Telah dihujahkan oleh peguam bagi pihak perayu bahawa seksyen-seksyen ini [iaitu s 106 Piagam Wanita dan s 27(1) Akta Tafsiran] bukan sahaja memberi kuasa kepada mahkamah, akan tetapi atas tafsiran yang betul, mengenakan kewajipan menjalankan kuasa itu mengikut kehendak keadaan dan, oleh kerana itu, hakim tidak boleh menangguhkan keputusan muktamad mengenai perkara itu hingga 2003. Tidak ada rujukan autoriti yang relevan diberi bagi hujah yang aneh itu. Kami menolak hujah itu. Dalam pendapat kami, tidaklah boleh diadakan tafsiran seksyen-seksyen itu seperti yang dihujahkan oleh perayu. Di bawah s 106(1) Piagam Wanita, mahkamah mempunyai kuasa 'apabila memberi dekri perceraian, pemisahan kehakiman atau pembatalan perkahwinan' memerintahkan pembahagian mana-mana aset suami-isteri antara pihak-pihak perkahwinan itu. Tidak terdapat apa-apa dalam subseksyen itu yang memerlukan kuasa itu digunakan pada masa membuat dekri yang berkenaan. Oleh kerana itu dan mengikut s 27(1) Akta Tafsiran, kuasa itu boleh digunakan 'dari masa ke semasa mengikut kehendak

keadaan'. Jelaslah mahkamah boleh menangguhkan penggunaan kuasa kepada tarikh yang kemudian, jika diperlukan oleh keadaan kes itu.

Dalam kes Mahkamah Rayuan di Malaysia, *Ching Seng Woah v Lim Shook Lin* [1997] 1 MLJ 109 Mahadev Shankar HMR dalam memberi keputusan mahkamah itu telah berkata (di ms 123, diterjemahkan dari Bahasa Inggeris):

> Kami memandang berat kepada keputusan-keputusan dalam kes-kes *Lim Tiang Hock Vincent v Lee Siew Kim Virginia* [1991] 1 MLJ 274 dan *Tan Kim Hong v Keng Heng Investment Pte Ltd & Anor* [1991] 1 MLJ 399, yang mana kedua-duanya berkisar atas perlunya dari segi undang-undang membahagikan aset-aset 'apabila membuat suatu dekri perceraian' dan masalah-masalah yang mungkin timbul jika perceraian itu diselesaikan dengan tidak ada perintah dibuat di bawah s 76 yang setara dengan s 106 Piagam Wanita. Kami telah mempastikan bahawa dekri dalam kes ini telah dijadikan mutlak pada 5 Mei 1995, lama selepas perintah-perintah yang dibuat oleh hakim yang arif. ... Walau bagaimanapun, amalan menangguhkan peruntukan dan pembahagian aset-aset yang munasabah adalah amalan yang tidak sihat oleh kerana ia boleh mengkaburkan tanggungan masing-masing pihak itu dan mengubah pertimbangan yang harus diberi apabila pembahagian aset-aset itu digunakan untuk mengimbangkan bayaran berkala untuk nafkah yang sewajarnya.

Di dalam Al Quran, terdapat banyak ayat mengenai perceraian. Antaranya ialah:

(a) 'Dan isteri-isteri yang diceraikan itu hendaklah menunggu dengan menahan diri mereka (dari berkahwin) selama tiga kali suci dari haid. Dan tidaklah halal bagi mereka menyembunyikan dan tidak memberitahu tentang anak yang dijadikan oleh Allah dalam kandungan rahim mereka jika betul mereka beriman kepada Allah dan Hari Kemudian. Dan suami-suami mereka berhak mengambil kembali isteri-isteri itu dalam masa 'iddah mereka jika suami-suami bertujuan hendak berdamai. Dan isteri-isteri itu mempunyai hak yang sama seperti kewajipan yang ditanggung oleh mereka terhadap suami dengan cara yang sepatutnya; dalam pada itu lelaki mempunyai satu darjah kelebihan atas orang-orang perempuan. Dan ingatlah Allah Maha Berkuasa, Lagi Maha Bijaksana.' (Surah Al-Baqarah (2): 228)

(b) 'Dan apabila kamu mencerai isteri-isteri kamu kemudian mereka hampir habis tempoh 'iddahnya, maka bolehlah kamu pegang mereka (rujuk) dengan cara yang baik, atau lepaskan mereka dengan cara yang baik. Dan janganlah kamu pegang mereka (rujuk semula) dengan maksud memberi mudarat, kerana kamu hendak melakukan kezaliman terhadap mereka dan sesiapa yang melakukan demikian maka sesungguhnya dia menganiaya dirinya sendiri.' (Surah Al-Baqarah (2): 231)

(c) 'Wahai Nabi! Apabila kamu hendak mencerai isteri-isteri kamu maka ceraikanlah mereka pada masa mereka dapat memulakan 'iddahnya dan hitunglah masa 'iddah itu dengan betul, serta bertaqwalah kepada

Allah Tuhan kamu, janganlah kamu mengeluarkan mereka dari kediaman mereka kecuali jika mereka melakukan perbuatan keji yang nyata. Itulah had-had hukumnya yang ditentukan oleh Allah maka janganlah kamu melanggarnya dan sesiapa yang melanggar batasan-batasan hukum Allah, maka sesungguhnya ia berlaku zalim kepada dirinya sendiri; patuhilah hukum itu kerana engkau tidak mengetahui boleh jadi Allah akan mengadakan, sesudah itu, sesuatu suasana yang lain pula.' (Surah Al-Talaq (65): 1)

(d) 'Demikianlah, apabila mereka hampir habis tempoh 'iddahnya, maka bolehlah kamu pegang mereka (rujuk) dengan cara yang baik ataupun lepaskan mereka dengan cara yang baik, dan adakan dua orang saksi yang adil antara kamu semasa kamu merujuknya ataupun melepaskannya dan hendaklah kamu menyempurnakan persaksian sebagai di hadapan Allah. Demikian itulah, pengajaran diberikan kepada sesiapa yang beriman kepada Allah dan Hari Akhirat. Dan bagi sesiapa yang bertaqwa kepada Allah, Ia selalunya mengadakan baginya jalan keluar bagi segala perkara yang menyusahkannya.' (Surah Al-Talaq (65): 2)

(e) 'Tempatkanlah isteri-isteri yang menjalankan 'iddahnya itu di tempat kediaman yang sama seperti cara hidup kamu padanya, sesuai dengan kemampuan kamu dan janganlah kamu adakan sesuatu yang menyakiti mereka supaya mereka keluar meninggalkan tempat itu. Dan jika mereka berkeadaan sedang mengandung maka berikanlah kepada mereka nafkah sehingga mereka melahirkan anak yang dikandungnya dan jika mereka menyusukan anak untuk kamu, maka berikanlah kepada mereka upahnya dan berundinglah di antara kamu berdasarkan apa yang adil dan munasabah.' (Surah Al-Talaq (65): 6)

(f) 'Hendaklah orang yang mampu memberi nafkah menurut kemampuannya dan sesiapa yang disempitkan rezekinya, hendaklah ia memberi nafkah dari apa yang diberikan oleh Allah kepadanya. Allah tidak memberati seseorang melainkan sekadar kemampuan yang diberikan Allah kepadanya. Allah memberi kesenangan sesudah sesuatu kesusahan.' (Surah Al-Talaq (65): 7)

Di dalam Al Quran ditegaskan apabila seorang hendak menceraikan isterinya dia hendaklah membuat demikian dengan cara yang baik. Perundangan di Wilayah-Wilayah Persekutuan, Selangor dan lain-lain negeri di Malaysia telah cuba memperuntukkan demikian dengan memperuntukkan bahawa sebaik-baiknya suami itu yang hendak menceraikan isterinya hendaklah membuat permohonan ke Mahkamah Syariah disertai dengan suatu akuan mengandungi syarat apa-apa perjanjian antara mereka berhubung dengan perceraian yang dicadang itu termasuk pembahagian apa-apa aset yang diperolehi oleh usaha bersama pihak-pihak itu atau jika tidak ada, cadangan pemohon mengenai hal-hal itu. Dengan cara itu, apabila perceraian diadakan, boleh juga diadakan penyelesaian perkara-perkara sampingan antara mereka dengan cara yang baik.

Kami berpendapat bahawa syarat-syarat di bawah s 58 Akta Undang-Undang Keluarga Islam (Wilayah-Wilayah Persekutuan) yang memberi

kuasa kepada mahkamah hendaklah biasanya dipatuhi. Dalam sistem mahkamah sivil di Malaysia, kami difahamkan apabila satu petisyen perceraian difailkan di sesuatu mahkamah, mahkamah itu hendaklah menghantar surat pekeliling kepada semua mahkamah sivil lain untuk mengelakkan percanggahan. Yang arif peguam syarie bagi pihak suami dalam hujjahnya telah menyebut terdapat ratusan kes di mana mahkamah di Kuala Lumpur telah menjalankan bidang kuasanya sungguhpun perceraian yang berkenaan dilafazkan atau diperintahkan dan didaftarkan di luar Wilayah Persekutuan. Sayangnya beliau tidak merujuk kepada mana-mana kes sedemikian yang telah dilaporkan.

Suatu kes yang mungkin ada berkaitan ialah kes *Siti Aishah lwn Abdul Ghafar* [1995] 10 JH 27 di mana faktanya ialah perceraian pihak-pihak itu telah disahkan oleh mahkamah kadi di Batu Pahat, Johor. Pada masa itu dua-dua pihak bermastautin di Batu Pahat, Johor. Kemudiannya isteri yang telah dicerai itu telah balik ke Negeri Sembilan dan dia telah membawa tuntutan nafkah bagi tiga anaknya dan bagi muta'ah. Hakim Mahkamah Tinggi Syariah di Negeri Sembilan telah memerintahkan nafkah dibayar bagi tiga anak itu dan juga memerintahkan pembayaran muta'ah RM320. Isteri yang diceraikan itu telah merayu kepada Mahkamah Rayuan Syariah, Negeri Sembilan meminta tambahan kepada jumlah nafkah dan muta'ah yang diperintah itu Mahkamah Rayuan Syariah telah menimbulkan soal bidang kuasa. Mengikut fakta kes itu, telah disahkan oleh hakim mahkamah kadi di Batu Pahat bahawa tidak ada perintah dibuat di Johor bagi nafkah anak-anak itu dan bagi muta'ah, dan oleh kerana itu diputuskan mahkamah di Negeri Sembilan boleh mendengar dan memutuskan kes itu. Apa yang boleh diperhatikan adalah sungguhpun permohonan dalam kes itu dibuat di bawah ss 56, 72 dan 73 Enakmen Undang-Undang Keluarga Islam Negeri Sembilan (yang sama dengan ss 50, 72 dan 73 Akta Undang-Undang Keluarga Islam di Wilayah Persekutuan) akan tetapi soal bidang kuasa telah ditimbulkan dan dibincang dalam kes itu.

Mungkin boleh timbul masalah oleh kerana kuasa Mahkamah Rendah Syariah hanya membicarakan kes-kes di mana amaun atau nilai perkara yang dipertikaikan tidak melebihi RM5,000. Dalam kes-kes seperti itu, apabila tuntutan yang dibuat melebihi amaun itu kami mencadangkan perkara itu hendak juga dibawa ke Mahkamah Rendah Syariah yang membenarkan lafaz talaq atau membuat perintah perceraian itu dan mahkamah itu hendaklah memindahkan kes itu untuk perbicaraan kepada Mahkamah Tinggi Syariah di tempat itu.

Hakim Mahkamah Tinggi Syariah dalam kes ini apabila menolak kes permohonan harta sepencarian kerana ia tidak ada bidang kuasa telah memberi alasan bahawa pasangan dalam kes ini telah bercerai di Selangor dan di bawah s 58 Enakmen Undang-Undang Keluarga Islam Selangor 1984, mahkamah tersebut mempunyai bidang kuasa memerintahkan harta sepencarian dan mana-mana pihak dalam perceraian tersebut mempunyai hak membuat tuntutan harta sepencarian di mahkamah tersebut. Beliau juga memutuskan oleh kerana perceraian pihak-pihak itu telah disahkan oleh Mahkamah Rendah Syariah, Gombak, Selangor, mahkamah itu mempunyai kuasa memerintahkan pembahagian harta sepencarian di bawah

A s 58 Enakmen Undang-Undang Keluarga Islam (Selangor) itu. Merujuk kepada s 4 Akta Undang-Undang Keluarga Islam (Wilayah-Wilayah Persekutuan) 1984 yang memperuntukkan kecuali sebagaimana diperuntukkan dengan nyata selainnya, Akta itu terpakai bagi semua orang Islam yang tinggal dalam Wilayah Persekutuan dan bagi semua orang Islam yang bermastautin dalam Wilayah Persekutuan tetapi tinggal di luar B Wilayah Persekutuan, beliau berkata bahawa peruntukan itu adalah sebagai syarat tapi syarat itu tidak boleh diambil kira kerana telah wujud hukum syarak yang nyata memberi kuasa kepada mahkamah Syariah di Selangor di bawah s 58 Enakmen Undang-Undang Keluarga Islam (Selangor) 1984. Boleh juga diperhatikan bahawa s 4 Akta Undang-Undang Keluarga C Islam (Wilayah-Wilayah Persekutuan) 1984 itu jelas menyebutkan bahawa ia terpakai 'kecuali sebagaimana diperuntukkan dengan nyata selainnya' dan s 58 Akta itu dengan nyata menyebutkan bahawa mahkamah mempunyai kuasa apabila membenarkan lafaz talaq atau apabila membuat mana-mana perintah perceraian; mahkamah di sini bermakna Mahkamah Rendah Syariah, Mahkamah Tinggi Syariah atau Mahkamah Rayuan D Syariah yang ditubuh di bawah s 40 Akta Pentadbiran Undang-Undang Islam (Wilayah-Wilayah Persekutuan) 1993. Tambahan pula, sungguhpun ss 46 dan 47 Akta Pentadbiran Undang-Undang Islam (Wilayah-Wilayah Persekutuan) itu memberi bidang kuasa kepada Mahkamah Rendah Syariah atau Mahkamah Tinggi Syariah mendengar dan memutuskan semua E tindakan dan prosiding berhubung dengan pembahagian atau tuntutan harta sepencarian, kuasa membuat demikian adalah diberi oleh s 58 Akta Undang-Undang Keluarga Islam (Wilayah-Wilayah Persekutuan) 1984. Begitu juga, sungguhpun Mahkamah Syariah di Wilayah Persekutuan diberi bidang kuasa mendengar dan memutuskan semua tindakan dan prosiding yang berhubung dengan pembahagian dan warisan harta berwasiat F dan harta tidak berwasiat, Mahkamah Syariah itu tidak mempunyai kuasa memberi probet dan surat pentadbir, yang mana kuasa memberinya pada masa sekarang hanya diberi kepada mahkamah-mahkamah sivil.

Di sini, kami ingin merujuk kepada pendapat para ulama yang terdapat di dalam Kitab Nizam Al Qada' Fis Syariah Al Islamiah karangan Dr Abdul G Karim Zaidan di ms 125 Perbahasan Ketiga, Pengemukaan Dakwaan Kepada Hakim perkara 186 iaitu Mahkamah Khas Mempunyai Bidang Kuasa Mendengar Pendakwaan:

> Setiap dakwaan hendaklah dikemukakan kepada mahkamah yang berhak mendengar dakwaan. Pada prinsipnya, mahkamah ini terletak di tempat H pihak yang didakwa itu bermukim. Berdasarkan ini, maka pihak pendakwa hendaklah mengemukakan pendakwaannya kepada hakim yang berada di tempat pihak yang didakwa.
>
> Terdapat di dalam kitab *Waqi'at al-Muftin fi al-Fiqh al-Hanafi*:
>
> 'Apabila didapati di dalam sesebuah kota besar dua orang hakim, maka masing-masing ditugaskan pada tempat atau kawasan yang I berasingan, kemudian berlaku pergaduhan di antara dua lelaki yang mana kedua-duanya dari kawasan yang berlainan, sedangkan pihak yang mendakwa ingin membawa kes itu kepada hakim di tempatnya dan pihak yang didakwa membantah, maka menurut

> Abu Yusuf hendaklah diambil kira kehendak pihak pendakwa, tetapi kata Muhammad tidak bahkan hendaklah diambil kira kehendak pihak yang didakwa'.
>
> Pendapat Muhammad ini telah 'difatwa' (diamalkan). Selain daripada itu, terdapat juga di dalam kitab yang sama: 'Jikalau berlaku perebutan di antara seorang tentera dan orang kampung di dalam satu-satu kes, masing-masing mahu perbicaraan itu dihakimkan oleh hakim tempat mereka, maka kes itu hendaklah dibicarakan oleh hakim pihak yang didakwa'.
>
> Tetapi jika dakwaan itu berkaitan dengan harta, sama ada harta alih atau harta tak alih, sedangkan harta itu bukan berada di tempat pihak yang didakwa, maka mahkamah yang berhak mendengar dakwaan tersebut ialah mahkamah di mana harta yang dipertikaikan itu berada. Demikianlah menurut pendapat sebahagian ulama dalam mazhab Maliki.

Sedangkan sebahagian daripada ulama lain berpendapat mahkamah yang berhak mendengar dakwaan ialah mahkamah yang berada di tempat pihak yang mendakwa. Terdapat di dalam kitab *al-Hattab*:

> Apabila sesuatu benda yang didakwa itu berada di negeri bukan orang yang didakwa, maka kata Ibn al-Majisyun: Dakwaan itu hendaklah dikemukakan ke mahkamah di mana benda yang dipertikaikan itu berada. Dan menurut Mitraf dan Asbagh pula: Dakwaan itu hendaklah dikemukakan kepada mahkamah negeri pihak yang didakwa.

Oleh kerana itu, kami menolak rayuan ini dan mengesahkan keputusan hakim Mahkamah Rendah Syariah di Kuala Lumpur bahawa beliau tidak mempunyai kuasa memerintahkan pembahagian harta sepencarian di bawah s 58 Akta Undang-Undang Keluarga Islam (Wilayah-Wilayah Persekutuan) 1984, apabila penceraian itu dibuat bukan di Kuala Lumpur tetapi di Selangor. Untuk mengelakkan kekeliruan, kami mengesahkan keputusan kami berkesan di kes ini dan kes-kes yang berikutnya di Wilayah-Wilayah Persekutuan akan tetapi tidak menjejaskan keputusan-keputusan yang telah dibuat sebelum ini.

Rayuan ditolak.

Dilaporkan oleh Mohamed Azam Mohamed Adil